

«Une oso onean nago txapelketan, koxkaz koxka gorantz noala sentitzen dut»

Bertsozaleei bertsolarien izenekin zerrenda bat osatzeko eskatuz gero, gorago ala beherago, beti agertuko da Sustrai Colina urruñarraren izena zerrenda horretan, urteak daramatzalako lehen lerroan, plazetan kantari, eta baita txapelketetako finaletan ere. Urtean ehun plazatik gora egiten ditu.

Txapelketa Nagusiko final hau, bosgarrena du jarraian; ia bizitza erdia darama bertan. Izan ere, 2001ean 19 urterekin kantatu zuen lehen aldiz Donostiako Belodromoan, eta 37 urterekin arituko da aurtengoan. Denboraldi batez bigarren izatearen estigma jarri izan zaio, Euskal Herriko Eskolartekoa irabaztetik landa ez baitzuen txapel handi bat buru gainean jantzi. Baina 2014an jantzi zuen Xilaba Iparraldeko Bertsolari Txapelketakoa, eta bigarren aldiz 2016an, etengabeko eboluzioan, ertzak ukitzen eta gorantz doan bertsolaria dela agertuz.

Colinak bi finalerdi jokatu ditu aurtengo txapelketan, eta biak irabazi; freskotasuna eta sendotasuna, biak erakutsi ditu, eta txapelerako hautagaien zerrendan bere izena ere idatzi behar dugula oroitarazi.

Olatu ona hartuta, eta haren gainean distiratsu ikusten zaitugu aspaldian...

Bizi-aldikada onean nago. Egin nahi ditudanak geroz eta argiago dauzkat eta niretzako daukadan denbora zeri eskaini nahi diodan ere bai. Aurreko Txapelketa Nagusiaren atarian krisi moduko bat izan nuen, nire burua agortuta sumatzen nuen. Dozena bat urte neramatzan urtean ehun plazatik gora eginez, inertzia asko metatuta nengoen, eta ordurako, banekien zer zen bertsolari bizitza. Hor erabaki nuen bertsolari izatetik nahi nuen bertsolaria izateko saltoa ematen saiatzea. Horrek nire jarduna eta nire baitako zutabe asko zalantzan jartzera behartu nau, eta, batez ere, lan asko egitera. Horretan nabil ordutik, eta zailtasunak zailtasun, arnas berri bat izan da niretzat. Oraindik libreago eta konplexu gutxiagorekin egin nahi nuke bertsotan, baina bidean gozatzen ari naiz.

Bastidan eta Amurrion kantatu duzu, bi finalerditan, biak Araban, eta bietan garaile. Izan du-te beste antzekotasunik zuretzat?

Bastidakoa martxan zetorren tren batera igotzea zen, norbere beldur eta zalantza guztiak txapelketaren ispiluan topatzea.

Juan Carlos RUIZ | ARGAZKI PRESS

SUSTRAI COLINA ACORDARREMENTERIA

Urruñá, 1982. Bi aldiz irabazi du Xilaba Bertsolari Txapelketa, 2014an eta 2016an. Bosgarren parte hartzea du Bertsolari Txapelketa Nagusian eta bosgarren finala. Bostetik bost, beraz.

Jon GARMENDIA

Kartzelara arte nire burua kausi-tzea kosta zitzaidan. Azken ba-karkakoan askatu nintzen. Ho-rrek konfiantza eman eta txapelketa zer zen oroitarazteko balio izan zidan.

Txapelketaz beti geratzen zaizkigu gozatutako une distira-tsua gogoan, baina txapelketa lokatzetara jaistea tokatzen de-nean katiuskak jantzi eta norbe-re burua lokatzetan defendatzea ere bada. Hala, beste gorputzal-di eta intentzio batzuekin joan nintzen Amurriona. Sentsazio onak sentitu eta gora egitea jarri nuen helburutzat, eta, ahal iza-tera, saioa hasi eta buka Bastida-ko kartzelakoaren mailan egi-tea. Sentsazioak hobeak izan ziren askoz, bertsoan nire bu-rua libreago eta jauzi egitetik gertuago nabaritu nuen, Basti-dan baino gorago. Horregatik gustatuko litzaidake BECen go-ranzko joera horri eustea eta bertso on andana uztea.

Prestakuntza ardatza da Txapelketa Nagusi on bat egiteko. Askoren ahotan dago aipamen hori, nahikoa al da?

Prestakuntza ezinbestekoa da ez Txapelketa Nagusi on bat egite-ko, bertsoan oso ongi egiteko baizik. Bakoitzak daki bere in-dargune eta ahulguneak zein-tzuk diren, zer irakiten den bere baitan, zein ekarpen egin nahi-ko lukeen, zein bidetatik jo. Bide horretan aurrera egiteko nahita-ezkoa da zure burua baliabidez janztea eta horretarako lana, la-na eta lana da nik ezagutzen du-dan errezeta bakarra. Jakina, kontua ez da orduak sartzea, egiten duzuna irizpide batekin egitea baizik. Gero ez da ahantzi behar bat-bateko sormen artistiko baterako prestatzeaz ari gare-la, eginbide lauso eta gorabehe-ratsu batez, baina entrenatu den-dena entrenatzen da, baita talentua bera ere. Besterik da

zuk egindako lanaren fruitua zuk nahi duzun egunean jaso-tzea.

Ariketa guztietan sumatu zai-tugu sendo, bertsoak goitik be-hera josten, ofizioetan trebe, laguntza ekarriz eta erantzune-tan fin. Bakarkakoetan ere ezin hobeto, idatzizko testuak ia... Zergatik da, ariketa guztiei eskaintzen diezulako arreta be-ra? Denak dituzu gustuko edo baduzu errespetua sortzen di-zunik?

Bertso guztiek berdin balio dute, ezta? Nik argi daukat lehen ber-tso oso on bat botatzea dela bi-garren hobe bat botatzeko mo-durik onena. Are gehiago, bertso bakoitza aukera bat da niretzat, esan nahi dudana esa-teko, utzi nahi dudana ikuspegi bat uzteko, pertsonaia bat de-taile esanguratsu batez ezauga-rritzeko... Nahi eta ahal dudana-ren arteko borrokan ibiltzen naiz ni ere, baina bertso bakar bat ez galtzea da hastapeneko helburua. Horregatik sortzen didate ariketa guztiek errespe-tua, emateko nagoelako, eta ez diodalako aukera bakar bati ihes egiten utzi nahi.

Zortzi buru eta txapel baka-rra, betiko topikoa, baina txapelerauko aukera berdinak di-tuzuela uste duzu? Zer egin behar da txapela janzteko? Eta zer egin behar du zehazki Sustrai Colinak txapela janz-teko?

Nik ez dut pentsatzen txapela janzteko zer egin behar dudan. Nire barruan dagoen bertso-laria ateratzeko zer egin behar dudan pentsatzen dut nik, nire esku daudenak ongi baino ho-beto egiten saiatzen zentratzen naiz. Badakit BECen kantatuta-ko bertso on bakoitza jendeak bere baitan daraman su txiki bat bezalakoa dela. Su txiki asko

«Nik argi daukat lehen bertso oso on bat botatzea dela bigarren hobe bat botatzeko modurik onena. Are gehiago, bertso bakoitza aukera bat da niretzat»

«Bakoitzak daki bere indargune eta ahulguneak zeintzuk diren. Bide horretan aurrera egiteko nahitaezkoa da zure burua baliabidez janztea eta horretarako lana, lana eta lana da nik ezagutzen dudan errezeta bakarra»

«Orain lau edo zortzi urte baino bertsolari hobe a naizela sinesten dut, eta umiltasunez eta anbizioz ari naiz lanean»

pizteak ematen du su handieta-rako aukera. BEC egoera animi-ko bat ere bada. Horregatik, gor-putzaldi ona eta bihotzaldi hobe a nahi nituzke.

Txapela irabazteko faborito-en artean zaudela inoiz baino jende gehiagori entzun dioda-la esaten badizut, presiorik sentitzen al duzu?

Une oso onean nago txapelke-tari dagokionez, koxkaz koxka gorantz noala sentitzen dut. Orain lau edo zortzi urte baino bertsolari hobe a naizela sines-ten dut, eta umiltasunez eta an-bizioz ari naiz lanean. Umilta-sunez, badakidalako final osoa nire buruaren eta korrontearen aurka pasatzea ez dela atseгина, eta anbizioz, Sustrai osoena eta onena erakusteko gosez nagoe-lako.

Bizitza erdia daramazu fina-lak jokatzan. Gazteena zinen 2001ean 19 urterekin, eta hel-du bilakatu zara. Nola oroi-tzen duzu ibilbide luze hori? Final bakoitza desberdina da?

Ez naiz 19 urterekin nintzena, ez pertsona eta ez bertsolari gi-sa. Orduetik poz, desilusio, min eta amets batzuk izan ditut, al-datu naiz, susmatzen ez nitue-nak ezagutu ditut... Batzuetan bide hori publikoaren aurrean egin dudala pentsatzeak lotsa-ren eta pozaren arteko nahaske-ta arraro bat sortzen dit. Aste-bururo gaude jende aurrean, ez lau urtean behin bakarrik. Jen-deak gure gau gloriosoenetan eta etsigarrienetan ikusten gai-tu, eta hor sortzen den loturak balio handia du niretzat.

Bizi naizen Lapurdiko itsas hegian maitasun eta mires-men zantzuak nonahi suma-tzen ditut zukanako, asko eta asko ziren pozarren Xilabako txapela jantzi zenuenean. Fi-

naleko egunean, Urruñan, zu-re herrian, jende mordoxka bilduko da elkarte batean fi-nala pantaila erraldoian ikus-teko. Sustrai bertsoari be-zainbeste eman al dio bertsoak Sustrairi?

Emaitzak emaitza, beti sentitu naiz babestu eta maitatua. Gau-za handia da hori. Bertsoak eman didana izugarria da, lagu-netatik hasi eta herri honen so-zilogia bat ezagutzeko aukera-raino. Sentimendu paleta anitz eta aberats bat eman dit, nire burua bestela usainduko ez ni-tuzkeen egoeren aurrean jarri dit, nire barrua lantzeko aukera eman dit... Ezinbestean, nire izaeran pisu handia du eta izan-go du ibilera horrek.

Aurtengo txapelketak aldake-tak ekarriko zituela uste zen, baina ez da halakorik gertatu, instituzio zurrun bat dirudi....

Izotz-mendiaren puntan alda-keta gutxi agertzeak ez dela al-daketarik egon esan nahi du? Ez nago ziur. Gazteagoak konple-xurik gabe eta euren ikuspegiak sendo aurkeztuz ikusi ditut. Hor daude Miren Amurizaren Zallako edo Nerea Ibarzabalen Amurrioko kartzelakoak, Julio Sotok edo Jone Uriak finalau-rrekoetan egin dituzten saioak. Hortik ere badut zer ikasia. Ma-tematikari begiratzea bezain zi-legi iruditzen zait sormenari erreparatzea, eta sormenenean urak mugitzen ari direla ukaezi-na da.

Agurren txapelketa ere ba omen da, pixkanaka agurra iragartzen hasiak daudelako batzuk, eta adinez zaharrak di-rela ezin esan. Noiz arte izango dugu Sustrai?

Ez dakit, baino espero dut ni erretiratu aurretik Urruñako el-kartean batzen direnetako ba-tzuk BECera joan ahal izatea!